

Dopuna poznavanju gniježdenja žutokljune galice (*Pyrrhocorax graculus* Linnaeus, 1758) na planini Bjelašnici

Jasminko Mulaomerović¹

Mulaomerović, J., 2008: Additions to the knowledge on breeding of the Alpine Chough (*Pyrrhocorax graculus* Linnaeus, 1758) on Bjelašnica Mountain

In the period 2005-2008 breeding of the Alpine Chough (*Pyrrhocorax graculus* Linnaeus, 1758) was recorded in several new localities on Bjelašnica Mountain. This paper presents data on the new localities, as well as data on breeding conditions of the species.

Key words: Alpine Chough, breeding, caves, mountain Bjelašnica

Posljednjih godina vršena su speleološka istraživanja na planinama Visočici, Vranici i Bjelašnici tokom kojih je u više jama opaženo gniježđenje žutokljune galice (*Pyrrhocorax graculus*). Prvi rezultati datih istraživanja publikovani su u dva rada (Mulaomerović et al., 2002; Mulaomerović & Kotrošan, 2004).

U periodu od 2005. do 2008. u nekoliko navrata obilazili smo jame i pećine na području Bjelašnice. U ovom radu prezentirani su podaci o nekoliko novih lokaliteta na planini Bjelašnici, kao i dopunska saznanja o uslovima gniježđenja ove ptice.

A) Zapažanja u 2005. i 2006. godini

Krajem jula 2006. godine održan je speleološki kamp na planini Bjelašnici kojom prilikom su istraživani tereni u području Kovačevac, Radobolje i Šišan polje (općina Konjic). Na tom prostoru nalazi se nekoliko usamljenih ljetnjih stanova, a najbliže naseljeno selo su Čuhovići. Registrovano je pet novih jama (Ajna Mulaomerović, Ilhan Dervović, Jasminko Mulaomerović) na prostoru Kovačevac-Radobolje i jedna jama na Šišan polju (Primož Juvan).

1. Jama u Jozića onijega, Radobolje, u velikoj travnatoj vrtači ispod kote 1255 m

Datum: 18.7.2006.

Geografski položaj: N 43° 40.730', E0 18° 04.240'

Nadmorska visina: 1214 m.

Zabilješke: Dvije ptice su uletile u jamu. U jami su viđene dvije mlade ptice. Mladi izlaze samo do ruba jame. U ovo vrijeme mladi su veliki skoro kao odrasle ptice. Razlikuju se jedino po kljunu koji je kod mladih ptica crn sa žutim rubom uz osnovu kljuna.

2. Jama 2 u Jasenu, Kovačevac

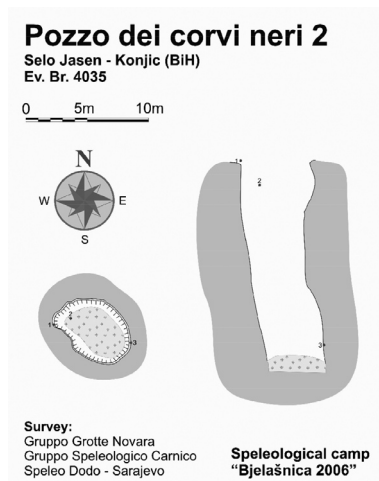
Datum: 22.7.2006.

Geografski položaj: N 43° 40.821', E0 18° 05.990'

Nadmorska visina: 1399 m.

¹ B. Zenuni 6, 71000 Sarajevo, jasminko.mulaomerovic@bhtelecom.ba

Zabilješke: Jedna odrasla ptica nalazila se na ulazu, dok se jedna mlada ptica čula iz jame. Dno jame se vidi sa površine (Sl. 1). Na dnu jame zadržao se snijeg. Prethodne godine (2005.) u jami nije bilo snijega. Nije bilo ni ptica.

Slika 1. Jama 2 u Jasenu (preuzeto iz arhiva Speleo Dodo)

Figure 1. Pit 2 in Jasen, Radobolje, Bjelašnica (from archive of Speleo Dodo)

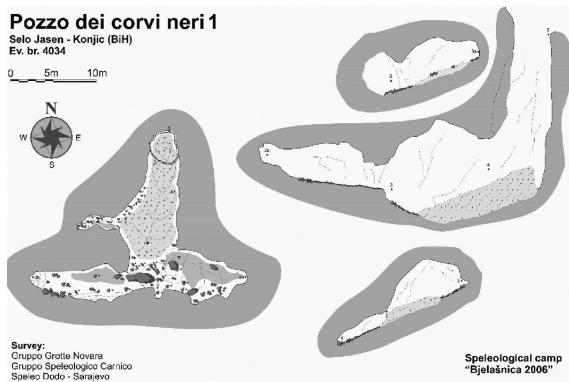
3. Jama 1 u Jasenu, Kovačevac

Datum: 22.7.2006.

Geografski položaj: N 43° 40.713, E0 18° 05.644

Nadmorska visina: 1332 m.

Zabilješke: U jami je zabilježen veći broj odraslih i mladih ptica. Na dnu jame velika količina snijega (sl. 2. i sl. 3.). Temperatura u jami 1,1 stepen.

Slika 2. Jama 1 u Jasenu (preuzeto iz arhiva Speleo Dodo)

Figure 2. Pit 1 in Jasen, Radobolje, Bjelašnica (from archive of Speleo Dodo)

4. Vranjača jama (velika), Radobolje

Datum: 22.7.2006.

Geografski položaj: N 43° 40.354', E0 18° 05.060'

Nadmorska visina: 1256 m

Zabilješke: zabilježeno je 19 odraslih i pet mladih ptica na stijeni na ulazu.

5. Vranjača (mala), Radobolje

Datum: 22.7.2006.

Geografski položaj: N 43° 40.051', E0 18° 05.124'

Nadmorska visina: 1269 m.

Zabilješke: registrovano je šest odraslih ptica. Mlade ptice su se čule u jami.

6. Jama pod Javorkom, Šišan polje

Datum: 25.7.2006.

Zabilješke: Viđene su četiri odrasle i dvije mlade ptice. Na dnu jame zabilježena su četiri gnijezda.

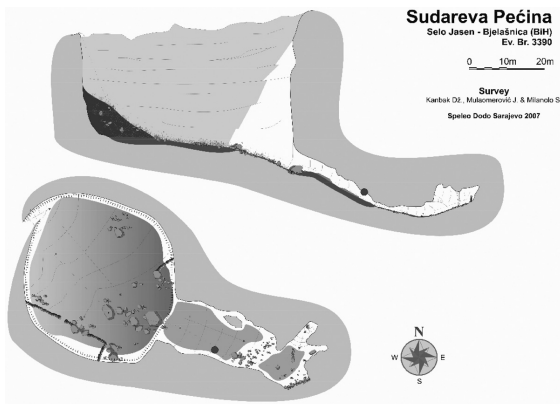
B) Zapažanja u 2007. godini

Tročlana ekipa (Simone Milanolo, Džan Kambak i Jasminko Mulaomerović) je 15.9.2007. godine posjetila Sudarevu pećinu (N 43° 68.52', E018° 08.26', 1290 m n.v) radi topografskog snimanja. U pećini smo zatekli dvije ptice. To je najkasnije opažanje ove ptice na Bjelašnici. Na cijelom putu do pećine nismo vidjeli niti jednu pticu. U pećini ima više gnijezda, ali su ptice koristile ono najbliže izlazu (crvena tačka na sl. 4.). Temperatura u pećini je bila 2,7 °C.

Slika 3. Dno Jame 1 u Jasenu
(Foto: S. Milanolo)

Figure 3. Bottom of the Pit 1 in
Jasen, Radobolje, Bjelašnica
(Photo: S. Milanolo)

Slika 4. Sudareva pećina (preuzeto iz arhiva Speleo Dodo)

Figure 4. Cave Sudareva pećina, Radobolje, Bjelašnica (from archive of Speleo Dodo)

C) Zapažanja u 2008. godini

Istraživački tim u sastavu Simone Milanolo, Ilhan Dervović i Jasminko Mulaomerović je 20.7.2008. godine ponovo obišao jame na području Kovačevac-Radobolje. U tri zabilješke registrovano je samo 11 ptica. U Jami 2 u Jasenu nije bilo ptica. Na dnu jame snijega gotovo da i nije bilo. Opaženo je jedno staro gnijezdo na visini 1,5 m od tla. Temperatura na dnu jame bila je 2,4 °C. U Jami 1 u Jasenu nije bilo ptica. Na dnu jame nije bilo snijega.

Iz prezentiranih zabilješki uočava se da je tokom ljeta 2005. i 2006. godine u Jami 1 u Jasenu bila veća količina snijega i registrovano je gniježđenje većeg broja ptica, dok 2008. godine nije bilo snijega i nije registrovano gniježđenje. S druge strane, u Jami 2 u Jasenu tokom ljeta 2005. i 2008. godine nije bilo snijega i nije registrovano gniježđenje žutokljune galice, dok je 2006. godine u ovoj jami bilo snijega i registrovano je gniježđenje. Zbog toga se kao zaključak može reći da je uslov za gniježđenje žutokljune galice u jamama Bjelašnice veća količina snijega u blizini gnijezda.

Literatura

- Mulaomerović, J., Kotrošan, D. & Bajraktarević, A., 2002: Dodatak poznavanju gniježđenja žutokljune galice, *Pyrrhonorax graculus* (Linnaeus, 1758), na području planine Vranice.- Naš krš, 35: 65-71.
- Mulaomerović, J. & Kotrošan, D., 2004: Gniježđenje žutokljune galice (*Pyrrhonorax graculus* Linnaeus, 1758) u jamama Bosne i Hercegovine.- Archeocephalus, 25: 85-88, Ljubljana)

Summary

Over the recent years speleological research was done on the mountains Visočica, Vranica and Bjelašnica. On this occasions breeding of Alpine Chough (*Pyrrhonorax graculus* Linnaeus, 1758) was recorded in several pits. First result of this research was published in 2002 and 2004. In the period between 2005 and 2008 breeding of Alpine Chough was recorded in six pits (pit in Jozići, pits 1 and 2 in Jasen, Great and Lesser Vranjača, pit under Javorika), and cave Sudareva pećin in the area of Bjelašnica Mountain. It was also noted that in pits without snow during summer months breeding of Alpine Chough was not recorded, while in pits with snow breeding was confirmed. This fact shows that a larger amount of snow near a nest is one of the important factors for breeding of the species on Bjelašnica.